

AZƏRBAYCAN DÖVLƏT AQRAR UNİVERSİTETİ
Maliyyə və iqtisadi nəzəriyyə kafedrası

SİLLABUS

MAKROİQTİSADİYYAT FƏNNİ

(10 kredit (AKTS))

Müəllim haqqında məlumat

Müəllim: Hacıyeva Ruxiyə Cəfər qızı

Kafedra : Maliyyə və iqtisadi nəzəriyyə , 1-ci mərtəbə,125

İş nömrəsi: 268-94-53

Mob: 0556716603

İş saatları: 8:00 – 16:00

E-mail: ulvieliyev204@gmail.com

Gəncə 2021

Makroiqtisadiyyat fənninin kursun mənimsənilməsi üçün 60 saat seminar məşğələsi və hər həftə 4 saat seminar məşğələsinin keçirilməsi nəzərdə tutulmuşdur. Seminar məşğələləri ənənəvi şəkildə auditoriyada keçiriləcək.

Kurs cədvəli

Seminar məşğələləri ənənəvi şəkildə auditoriyada keçiriləcək.

Cərşənbə axşamı	$8^{30} : 9^{50} ; 10^{10} : 11^{50} ; 11^{50} : 13^{10}$ (seminar)
Cərşənbə	$10^{10} : 11^{30} ; 11^{50} : 13^{10}$ (seminar)
Cümə axşamı	$8^{30} : 9^{50} ; 11^{50} : 13^{10}$ (seminar)
Cümə	$11^{50} : 13^{10}$ (seminar)

Fənnin təsviri

Bu fəsildə biz makroiqtisadiyyatın tədqiqat predmetini və makroiqtisadi proseslərin öyrənilməsinin özəlliklərini müəyyənləşdirəcəyik. Makroiqtisadiyyat – iqtisadi nəzəriyyənin iqtisadiyyatın bütövlükdə fəaliyyət mexanizmini öyrənən hissəsidir. O bir çox mühüm problemləri məşğulluq, milli gəlirin səviyyəsi, inflyasiya, valyuta kursu, tədiyyə balansı – qarşılıqlı əlaqədə nəzərdən keçirir. Bir müstəqil fənn kimi makroiqtisadiyyatın meydana gəlməsi Con Meynard Keynsin adı ilə bağlıdır. Makroiqtisadiyyatın iqtisadi nəzəriyyənin müstəqil hissəsi kimi formalaşmasına XX əsrin 20-30-cu illərindəki iqtisadi dəyişikliklərin, o cümlədən Böyük depressiyanın güclü təsiri olmuşdur. İstehsalda azalma, işsizlik, bazarın iqtisadiyyatdakı ümumi tarazlığı bərpa etmək iqtidarında olmaması – bütün bunlar makroiqtisadi nəzəriyyələrin formalaşması üçün başlanğıc oldu. Makroiqtisadiyyat iqtisadiyyatda yaranan problemlərin həllindən “toxunmuşdur”. M. Keynsin “Məşğulluq, faiz və pulun ümumi nəzəriyyəsi” kitabında onlardan XX əsrin 40-70-ci illərində tədqiqatların təşkil edənlər müəyyənləşdirilmişdir. Makroiqtisadi problemlərin öyrənilmə mexanizmi aşağıdakı problemlərin əzəri həllindən ibarətdir: Məşğulluq səviyyəsini müəyyənləşdirən amillərin aşkar edilməsi. İşsizliklə mübarizə metodlarının müəyyənləşdirilməsi, pulun rolunun və pula tələbi müəyyənləşdirən amillərin öyrənilməsi. Nemətlər və pul bazarları arasında qarşılıqlı əlaqəni əmin edən əsas vasitəçi kimi faiz dərəcəsinin rolunun təhlil edilməsi. Müasir iqtisadi nəzəriyyə

iqtisadi dinamika, inflyasiya, dövlət borcu,dövlətin, digər institutların iqtisadi siyasəti, beynəlxalq iqtisadiyyatın problemlərini tədqiq etməklə bu siyahını genişləndirdi.

Makroiqtisadiyyat ölkə iqtisadiyyatının davranışını bütöv vahid kimi iqtisadi artım, resursların tam dayanıqlı məşğulluğu, inflyasiya səviyyəsinin minimallaşdırılması baxımından öyrənir. Makroiqtisadiyyat bütövlükdə iqtisadiyyatda əmtəə və xidmətlərin buraxılışının ümumi həcmi və qiymətlərin orta səviyyəsinin dəyişməsinin öyrənilməsinə fikir verir. İqtisadi artım əhali artımı və texnoloji tərəqqi kimi nisbətən dayanıqlı amillərin fəaliyyətinin nəticəsidir. Bu amillərin dinamikası uzun müddətli perspektivdə potensial istehsal həcminin dinamikasını müəyyən edir. Qısa müddətli dövrdə iqtisadiyyat ahəngdar irəliləmələrin başlıca trayektoriyasından kənarlaşır. Ona görə də dayanıqlı iqtisadi artım həmin dövrü dəyişmələrin idarəedilməsini tələb edir.

Fənn tələbələrə aşağıdakıları təmin edəcəkdir.

- bazar iqtisadiyyatının həm mikro, həm də makrosəviyyədə fəaliyyətinin prinsipləri və qanunları haqqında ümumi təsəvvür yaratmaq;
- iqtisadi təhlilin spesifikasiyası ilə tanış etmək;
- əsas iqtisadi kateqoriyaların, əmtəə, pul, bazar, tələb, təklif, tarazlıq, səmərəlilik, rəqabət, inhisar, inflyasiya, işsizlik və s. kimi anlayışların məzmununu açmaq;
- ən mühüm əmsalların, indeks və göstəricilərin hesablanma verdişlərin aşılamaq;
- müxtəlif bazar strukturlarında və müxtəlif bazarlarda qiymətin əmələ gəlməsi spesifikasiyası ilə tanış etmək;
- əlavə informasiya mənbələri ilə işləməyi öyrətmək.

Planlaşdırılan təlim nəticələri

Fənn tədrisinin sonunda tələbələr aşağıdakıları mənimsəməlidir:

- iqtisadiyyata baxışların təkamülü. Buna görə də fənnin hər bir mövzusu, bir qayda olaraq, həmin problem üzrə iqtisadi fikrin işıqlandırılmasından başlayır;
- iqtisadi nəzəriyyənin əsas metodoloji müddəalarını dərk etmədən müasir aləmi başa düşmək mümkün deyil;

- yaranıŝdan obyektiv olaraq insana verilmiŝ fiziki aləmdən (təbiətdən) fərqli olaraq insanla baęlı iqtisadi sistemlərin təhlilinə.İnsan bu sistemin mərkəzi,nüvəsi olur.İqtisadiyyat insansız,onun tələbatları və maraqları nəzərə alınmadan mövcud ola bilməz. Lakin ayrı-ayrı iqtisadi sistemlərdə insan davranıŝının öz spesifikasiyası var;
- beynəlxalq tələblərə müvafiq olaraq iqtisadi nəzəriyyə kursuna mütləq bütün bölmələrin (“modulların”) salınmasına;
- yaranmıŝ iqtisadi vəziyyəti düzgün qiymətləndirmək məqsədilə dünya təcrübəsindən,ələlxüsus,həmin problemin müxtəlif ölkələrdə vəziyyətinə.

Fənn üçün 120 saat (10kredit) verilir. Fənn 15 həftəlik bir semestr ərzində tədris olunmaq üçün hazırlanmışdır. Hər ikinci həftədə iki saat mühazirə və hər həftə iki saatlıq seminar var.

Fənnin tematik təqvimini

	Mövzula	Müh.	Sem.
1.	Makroiqtisadiyyatın predmeti və metodu	4	4
2.	Əsas makroiqtisadi göstəricilər və milli hesablar sistemi	4	4
3.	Makroiqtisadi tarazlıq	2	2
4.	Makroiqtisadi tarazlığın baza modelləri	4	4
5.	Makroiqtisadi qeyri-sabitlik.Bazar iqtisadiyyatının tsiklik inkişafı	4	4
6.	Dövlətin bazar iqtisadiyyatında rolu	2	2
7.	Büdcə vergi sistemi	2	2
8.	Büdcə -vergi siyasəti	2	2
9.	Pul-kredit sistemi	2	2
10.	Pul-kredit siyasəti	2	2
11.	Qiymətli kaęızlar bazarı	4	4
12.	İnflyasiya	2	2
13.	Antiinflyasiya siyasəti	2	2
14.	Bazar iqtisadiyyatında işsizlik	2	2

15.	Məşğulluq siyasəti	2	2
16.	Dövlətin sosial siyasəti	4	4
17.	İqtisadi artım	2	2
18.	İqtisadi artımın modelləri	2	2
19.	İnkişaf etməkdə olan ölkələrdə iqtisadi artım problemi.	4	4
20.	Dünya təsərrüfatı nəzəriyyələri.Beynəlxalq bazar və onun quruluşu	4	4
21.	Tədiyə balansı və valyuta məzənnəsi	4	4
	Cəmi:	60	60

Mühazirənin quruluşu

Mühazirə müddəti 80 dəqiqə ənənəvi olaraq planlaşdırılır. Tələbələr mühazirə zamanı mövzu haqqında müvafiq qeydləri apara bilərlər. Tələbələrin mühazirəni bütövlükdə yazmaq imkanı olmadığına görə, onlar mühazirəni elektron vasitələrdən istifadə edərək yaza bilərlər (mobil telefon, notebook, kamera və s.) Mühazirə zamanı slayd materiallardan geniş istifadə olunur. Hər mövzu üzrə müvafiq ədəbiyyat siyahısı sillabusun axırındakı hissəsində verilmişdir. Əlavə olaraq, tələbələrin internet resurslarından istifadə etməsi məqsədə uyğun sayılır.

Mövzuya ayrılan saatların 75% -dən çoxunda iştirak etməyən tələbələr imtahana buraxılmırlar (Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 24 dekabr 2013-cü il tarixli, 348 nömrəli qərarı).

Seminar

Seminar mövzuları və istifadə olunan ədəbiyyat siyahısı əvvəlcədən tələbələrə təqdim ediləcəkdir. Hər seminar üçün iki saat vaxt verilir. Seminarın əvvəlində tələbələrin nəzəri bilikləri təsdiqlənəcəkdir. Hər bir tələbə verilən suallara cavab verməli və mövzunu və onun əsas məntiqini başa düşdüyünü nümayiş etdirməlidir. Cavablar əzbərlənərsə və səthi olarsa, tələbənin fənni mənimsəmədiyi hesab olunur.

Hər tələbədən mövzu ilə əlaqəli bir təqdimat hazırlamaq tələb olunur. 10-15 dəqiqəlik təqdimatlar əvvəlcədən hazırlanmalıdır. 10-15 slayddan ibarət ola bilər. Təqdimatın sonunda nəticələri ümumiləşdirmək lazımdır. Təqdimatdan sonra mövzu bütün auditoriya tərəfindən müzakirə olunur. Tələbələrə əhatə olunan mövzu ilə bağlı test sualları da təqdim olunur.

Tələbələr üçün tövsiyələr: Tələbələr auditoriyada fəal iştirak etməyə, sual verməkdən, fikirlərini bildirməkdən və səhv etməkdən çəkinməməlidirlər.

Sərbəst işlər

Fərdi tapşırıqlar müəllim tərəfindən təyin olunmuş vaxtda təqdim edilməlidir. Fərdi tapşırıqlar iki səhifədən az olmamalıdır. Fərdi tapşırıqlar tələbənin fəsli tam başa düşdüyü zaman qəbul edilir. Əks təqdirdə, tapşırıq qəbul edilmir və ümumi baldan çıxılır. Fərdi tapşırıqların gec təqdim edilməsi qəbul edilmir və qiymətləndirilmir. Bununla birlikdə, növbəti ayın balları hesablanarkən, yuxarıdakı şərtlər daxilində fərdi tapşırıqlar yenidən təqdim edilə bilər.

Bundan əlavə olaraq, ədəbiyyat icmalı, qrup və ya fərdi şəkildə təqdimatlar, sorğu və müəllimin müəyyənləşdirdiyi digər formada aparıla bilər.

İmtahan

İmtahan beş sualdan ibarət olacaqdır. Təqdim olunan bal dəyişdirilə bilməz (mexaniki və ya mövzunun hesablanmasında səhvlər istisna olmaqla). Verilən imtahan balı ilə razılaşırsınızsa, bu məqsədlə Universitet tərəfindən yaradılan Apelyasiya komissiyası şikayət edə bilərsiniz. Apelyasiya komissiyası şikayətinizi əsaslı hesab edərsə, sizə yenidən imtahan vermək imkanı verilə bilər.

Qiymətləndirmə

Kurs qiymətləri aşağıdakı cədvəldə qeyd edildiyi kimi dərəcə davamiyyət, fərdi tapşırıqlar, seminar balları və buraxılış imtahanı balları ilə müəyyən ediləcək:

Fəaliyyət növü	Maksimum qiymətləndirmə	Yekun qiymətləndirmənin % - i
Dərəcə davamiyyət	10 bal	10%
Fərdi tapşırıqlar (10 mövzu)	Hər sərbəst işə 1 bal, 10 bal	10%
Seminar nəticələri	30 bal	30%
İmtahan imtahan nəticəsi	50 bal	50%
Yekun kurs balı	100 bal	100%

Tövsiyə olunan ədəbiyyat

1. V.H. Abbasov, Actual problems of economic regulation in the agrarian sphere, Baku, 2012. Page 423.
3. A. Gasimov. Economics and organization of agrarian sphere, Baku, 2007. Page 304.
4. I.V. Ahmadov. Agricultural management, Baku, 2005. Page 880.
5. S.V. Salahov. State regulation of agrarian sphere, Baku, 2004. Page 503.
6. I.S. Garayev. Economics and management of the agrarian sphere, Baku, 2011. Page 522.
8. Gerchikova, I.N. Management: textbook / I.N. Gerchikova. - 4th ed., Revised and supplemented. - Moscow: Unity-Dana, 2015.
<http://biblioclub.ru/index.php?page=book&id=114981>

9. Michael H. Mescon, Michael Albert, Franklin Khedouri. Management. 2005. Page 777.
9. Minakov, I.A. Economics and management of enterprises, branches and complexes of the agro-industrial complex. Textbook. Saint-Petersburg: Lan, 2017. Page 404. <https://e.lanbook.com/book/91296>.
8. Z.Arslan. Agricultural economy and agricultural policy. Ankara. 2016. Page 603.
9. Dracheva E.L., Yulikov L.I. Management: Textbook. institutions of environments. prof. education. - M.: Publishing Center "Academy", 2008. Page 288.
10. Management of the organization: AV Tebekin, B.S. Kosarev. - electron. Dan. - M.: KNORUS, 2010.

Əlavə resurslar

1. <http://www.economy.gov.az/>
2. <http://agro.gov.az/>
3. <https://www.usda.gov/>
4. <https://bigfuture.collegeboard.org>
5. <https://www.britannica.com/topic/farm-management>
6. <https://www.sciencedirect.com/topics/>
7. www.fao.org